

Overzicht activiteiten: Academische Werkplaats 'Sociale relaties en Gehechtheid'

2022

ACADEMISCHE WERKPLAATS

Bartiméus:

- 1 Het kennisgebied sociale relaties en gehechtheid
- 2 De Academische Werkplaats 'Sociale relaties en Gehechtheid'
- 3 Projecten en samenwerkingsverbanden en innovaties
- 4 Activiteiten Academische Werkplaats 'Sociale relaties en Gehechtheid'
- 5 Presentaties en Scholing
- 6 Supervisie, consultatie en werkgroepen
- 7 M-these/ scripties
- 8 Overige activiteiten
- 9 Bijzondere leerstoel
- 10 Tot slot
- 11 Samenwerking

1. Het kennisgebied sociale relaties en gehechtheid

Bartiméus en de Vrije Universiteit Amsterdam werken sinds 2001 intensief en structureel samen op het terrein van onderwijs en onderzoek voor mensen met visuele en visuele en verstandelijke beperkingen. Sinds 2009 gebeurt dit binnen het kader van een convenant tussen Bartiméus en de Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen, sectie Ontwikkelingspedagogiek. Deze sectie heeft een goede nationale en internationale reputatie op het gebied van onderzoek en onderwijs omtrent opvoeding, geestelijke gezondheid en zorg voor mensen met beperkingen.

De afdeling draagt bij aan het verder ontwikkelen van professionaliteit binnen de zorg voor kinderen en volwassenen met een beperking. Hierbij gaat het om het effectief benutten en vergroten van kennis omtrent 'practice based evidence' en 'evidence based practice'. Nadrukkelijke aandacht vragen de volgende onderwerpen: diagnostiek, de invoering en evaluatie van methodieken, vergaren van kennis omtrent relaties/gehechtheid m.b.t. de ontwikkeling, welbevinden van mensen met beperkingen, en professionaliteit van zorgverleners in de omgang met cliënten. Bartiméus Afdeling Psychotherapie werd in 2005 erkend als een excellent centrum voor behandeling van psychiatrische problematiek bij mensen met een visuele beperking (Specialistische Geestelijke Gezondheidszorg; SGGZ). In 2015 affilieerde de afdeling zich met de branchevereniging GGZ-Nederland. Daarnaast bestaat er erkenning voor scholing tot gezondheidszorgpsycholoog en tot gezondheidszorgpsycholoog/specialist klinisch psycholoog met een praktijkopleidingsplaats bij Bartiméus-Reinaerde en samenwerking

met de Robert Coppes Stichting. Onze psychotherapeuten hebben veel ervaring. Zij hebben onderzoek gedaan naar de relatie tussen de kwaliteit van sociale relaties en gehechtheid. Bartiméus heeft hiermee hoogspecialistische kennis ontwikkeld ten aanzien van het kennisgebied gediagnosticeerde gehechtheidsproblematiek en/of aan gehechtheidsproblematiek verbonden psychiatrische problemen en stoornissen. Naast voortdurende kennisontwikkeling over de behandeling in de ambulante GGZ-afdeling is ook veel onderzoek gedaan naar preventie van het ontstaan van gehechtheidsproblematiek en zijn op dit gebied interventies ontwikkeld.

Voor alle kinderen geldt dat een veilige band met hun ouders de beste basis is voor een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling. Dit geldt uiteraard ook voor kinderen met een visuele en/of verstandelijke beperking. Als een kind zich veilig voelt, kan het zich positief ontwikkelen vanuit de eigen mogelijkheden en leert het zijn eigen emoties te reguleren. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat dit een zeer belangrijke voorwaarde is voor het ontwikkelen van een veilige gehechtheidsrelatie; het vormt de basis voor een zo gezond mogelijke sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van een kind. Een ouder is een veilige uitvalsbasis en een veilige thuishaven als hij de emoties van het kind op een juiste ofwel sensitieve manier kan spiegelen en verwoorden. Het herkennen en verwoorden is bij kinderen met een visuele, of visuele en verstandelijke beperking, extra moeilijk. Daarom is het kernthema van de Academische Werkplaats: 'sociale relaties en gehechtheid'.

2. De academische werkplaats 'Sociale relaties en Gehechtheid'

Goede sociale relaties en veilige gehechtheid zijn belangrijk voor ieders welzijn. Voor mensen met een visuele en/of verstandelijke beperking ligt hier vaak een uitdaging. De Academische Werkplaats 'Sociale relaties en gehechtheid' heeft de ambitie om te werken aan kwaliteitsverhoging van de zorg- en dienstverlening in de praktijk om daarmee het welzijn te verhogen van mensen met een visuele en/of verstandelijke beperking. Daarvoor ontwikkelen wetenschappers van de Academische Werkplaats kennis en werkwijzen die de sociale relaties van mensen met een visuele en/of verstandelijke beperking verbeteren. De wetenschappers werken hierbij samen met verschillende partners en ervaringsdeskundigen. Professionals, cliënten en verwanten kunnen deze kennis en werkwijzen vervolgens toepassen in de dagelijkse praktijk.

Het doel van de Academische Werkplaats is om samen met partners te werken aan het effectief vergroten, verspreiden, implementeren en benutten van kennis (practice based evidence en evidence based practice). We willen de kwaliteit van kennisontwikkeling en kennisoverdracht op het gebied van 'sociale relaties en gehechtheid' verhogen ter bevordering van het welzijn van mensen met een visuele- of visuele-en-verstandelijk beperking. Ook werken we aan kwaliteitsverhoging van de zorg- en dienstverlening in de praktijk. De activiteiten zijn gericht op alle facetten van de kenniscyclus: kennisvraag signaleren, ontwikkelen en onderzoeken, realiseren, delen en toepassen, verzamelen en evalueren.

Algemene doelstellingen

De Academische Werkplaats heeft als doel om ouders, verwanten en begeleiders te ondersteunen bij het aansluiten (sensitief en responsief reageren) bij signalen van kinderen en volwassenen met een visuele en/of verstandelijke beperking om hen te ondersteunen en te stimuleren in hun ontwikkeling. De Academische Werkplaats richt zich hierbij op vier inhoudelijke hoofdlijnen van onderzoek en kennisontwikkeling:

- 1) Preventie, gericht op het ontwikkelen van een veilige gehechtheid van het kind met opvoeders en om verstoorde relaties te voorkomen.
- 2) Signaleren en adequaat interpreteren van gedrag en stress.
- 3) Bevorderen en verbeteren van sociale relaties.
- 4) Herstellen van verstoorde relaties.

De Academische Werkplaats is in 2018 aangesloten bij de Associatie van Academische Werkplaatsen in de Langdurige zorg.

Dit document biedt een overzicht van de interventies, producten en onderzoeken die zijn ontwikkeld en uitgevoerd. Ook is een inventarisatie opgenomen van de publicaties en de ontwikkelde scholingen en trainingen. Wij verwijzen bij veel onderzoeken en producten naar websites voor meer specifieke informatie.

2.1 Algemene kenmerken van het netwerk:

We werken met de praktijk samen van idee naar toepassing.

Bijvoorbeeld: een medewerker van Bartiméus met een goed idee of een vraag, kan bij de Academische Werkplaats terecht. Samen verkennen we de vraag en bepalen wie hier het beste antwoord op kan geven. Indien het past binnen het thema 'Sociale relaties' of binnen het thema 'Gehechtheid' verkennen we samen of er al een antwoord op de vraag te vinden is. Wanneer nieuw onderzoek nodig is helpen de betrokkenen van de Academische Werkplaats met het opstellen van een onderzoeksvoorstel. Gedurende deze proces krijgt de medewerker al ervaring met wetenschappelijk werken. Indien er financiering verkregen is (honorering van aanvragen of in overleg binnen de organisaties) zal uitvoering plaatsvinden. Ook hierin wordt begeleiding / ondersteuning geboden. Projecten worden afgerond en er is aandacht voor implementatie. Door in de praktijk en met professionals in de praktijk te werken kan ondersteuning en zorg worden verbeterd. Op deze wijze werken is van grote waarde voor de organisatie aangezien op deze manier het wetenschappelijk denken en werken onder zijn/haar collega's wordt gestimuleerd. De coördinator van de Academische Werkplaats heeft een dubbelaanstelling (Bartiméus en Vrije Universiteit Amsterdam). Verschillende medewerkers van Bartiméus hebben over de loop van de tijd dubbele aanstellingen gehad of er was spraken van detachering.

- Ervaringsdeskundigen en/of vertegenwoordigers van een belangenorganisatie van de doelgroep leveren doorlopend input en participeren binnen projecten.
- Professionals worden tijdens overleg en via mail gevraagd om feedback te geven. Vragen worden op diverse manieren uit de

praktijk opgehaald zo-dat onderzoek aansluit bij wensen en behoeften uit de praktijk.

- Een convenantcommissie levert input en advies over de activiteiten en opbrengsten van de onderzoekslijn.
- Kenniscoördinatoren en de beleidsadviseur voor implementatie leveren input en advies over implementatie van onderzoeksresultaten en wensen met betrekking tot vervolprojecten.
- Penvoerder, bijzonder hoogleraar bij de Vrije Universiteit Amsterdam - Faculteit Gedrags- en Bewegingswetenschappen (VU-FGB) en gz-psycholoog bij Bartiméus, is de coördinator van de Academische Werkplaats.
- Een vertegenwoordiger van Sectie Ontwikkelingspedagogiek en directeuren van Bartiméus controleren jaarlijkse en vierjaarlijkse rapportages en leveren input met betrekking tot lange termijn visie en doelen.
- De directeur bedrijfsvoering van de VU-FGB en de voorzitter van de Raad van Bestuur van Bartiméus zijn bestuurlijk verantwoordelijk, binnen het kader van de samenwerkingsovereenkomst tussen VU-FGB en Bartiméus.

Jaarlijks wordt een jaarplan geschreven en is er een evaluatie met betrekking tot het realiseren van doelstellingen, de investeringen en opbrengsten van de samenwerking. Iedere vier jaar is er een interne evaluatie waarin de activiteiten binnen de Academische Werkplaats worden geëvalueerd en afspraken voor de lange termijn worden gemaakt.

Op 1/4/2022 is de samenwerking uitgebreid met een derde partner namelijk Ons Tweede Thuis.

Er zijn in verschillende projecten vele andere zorgorganisaties betrokken, waar-onder Koninklijke Visio, de Robert Coppes Stichting, Cordaan, De Twentse Zorg-centra, ASVZ en Ipse de Bruggen en er is deelname en actieve betrokkenheid bij andere netwerken als het Ben Sajat Centrum en de Associatie van Academische Werkplaatsen

in de Langdurige Zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Daarnaast werken we samen met ervaringsdeskundigen, ouders, verwan-ten, cliëntorganisaties en cliëntvertegenwoordigers o.a. van Bartiméus, het Prader Willi Fonds, Ons Tweede Thuis en de Robert Coppes Stichting.

Ook internationaal werken we samen, onder andere binnen het Europese Net-werk rond Emotioneel functioneren (Network of Europeans on Emotional Deve-lopment: NEED).

3. Projecten en samenwerkingsverbanden en innovaties

3.1 Projecten: subsidies ontvangen in 2022

- 2022 ZonMw Langdurige zorg: Academische Werkplaats 'Sociale Relaties en Gehechtheid'. Coördinator P.S. Sterkenburg. € 849.600
- 2022 ZonMW Expertisefunctie Zintuigelijk Gehandicapten: "*Improved assessment = improved care: Differential diagnosis of attachment problems and Autism Spectrum Disorder in adults with a visual impairment and/or moderate to borderline intellectual disability*". Paula Sterkenburg VU (hoofdaanvrager), Suzanne Derks (mede-aanvrager), Annelies Bildt (mede-aanvrager) € 214.150
- 2022 ZonMW Expertisefunctie Zintuigelijk Gehandicapten. Brillgewenning bij mensen met een matig tot licht verstandelijke beperking. Bartelien Hilberink, Kyra Frederiks, Paula Sterkenburg € 75.712
- 2022 ZonMW ZonMw subsidie voor het project 'Goed voor elkaar'. Mirjam Wouda (hoofdaanvrager en Projectleider), Rick Kwekeboom (mede-aanvrager), Paula Sterkenburg (mede-aanvrager) € 10.000

3.2 Lopende projecten

Project 1: Preventie / interventie project bij mensen met een (zeer) ernstig verstandelijke beperking met stress. Innovatie: Ontwikkeling van een '**slimme sok**' om ervaren stress door mensen met een (zeer) ernstig verstandelijke beperking weer te kunnen geven aan de begeleiders via een app op een mobiele telefoon. <https://www.bioresponsesandcare.nl>

Project 2: Interventie gericht op het beter signaleren van **pijn** bij mensen met een (zeer) ernstig verstandelijke beperking. Met de EMB pijn App kan signalen van pijn worden verstuurd via de 'slimme sok' naar een speciaal ontwikkelde software en app. <https://www.embenict.nl/wat-doen-we/emb-pijn-app.html>

Project 3: Serious game '**Jij en ik**' gericht op het voorkomen van stress en bevorderen van sociale relaties bij mensen met een licht verstandelijke beperking door het stimuleren van hun vaardigheid om te kunnen mentaliseren (mentaliseren is heel kort gezegd: je kunnen verplaatsen in de schoenen van de ander en bewust zijn van je eigen gevoelens en denken en adequaat reageren) <https://www.socialerelatiesenict.nl/serious-game-jij-and-ik.html>

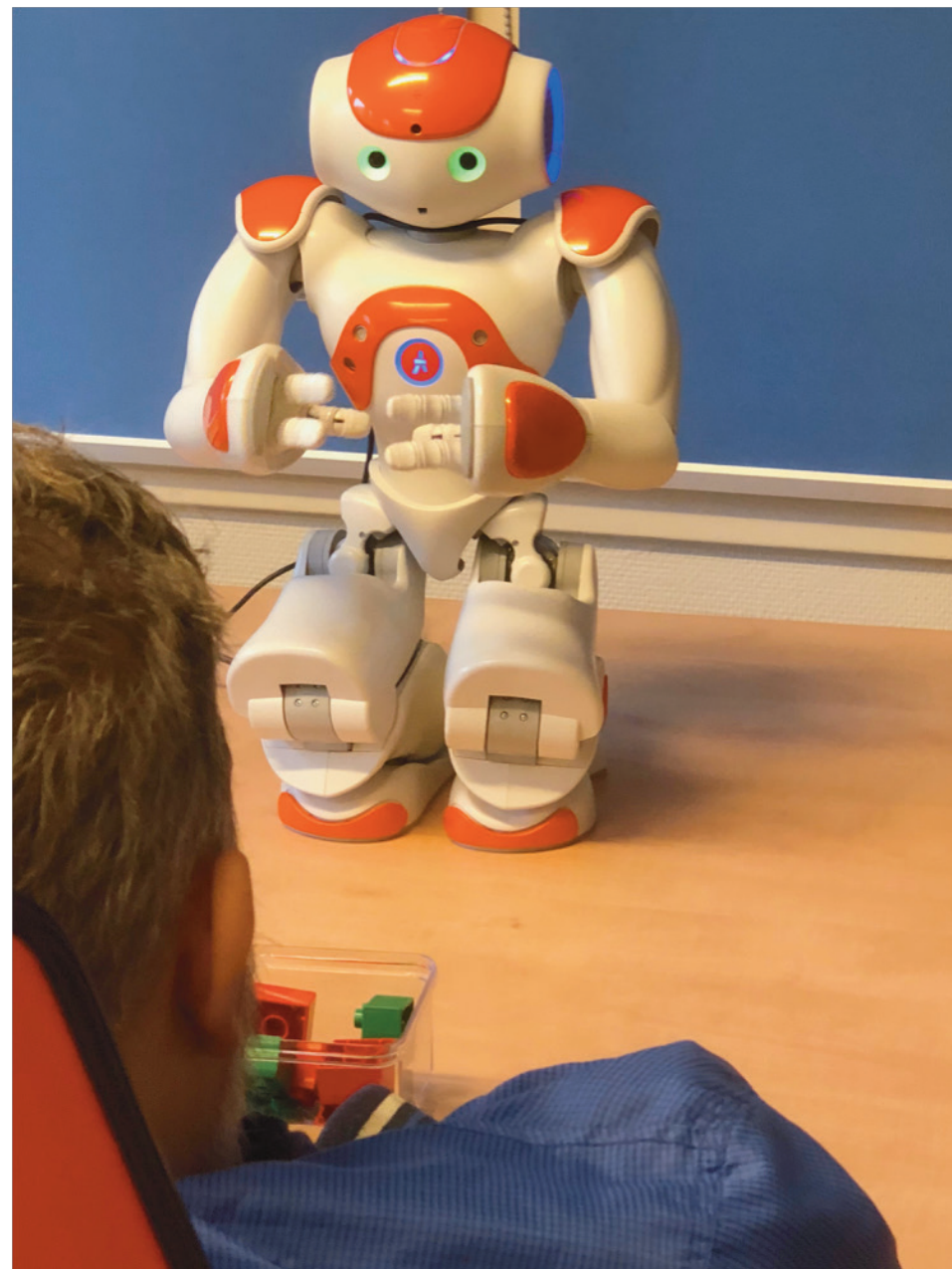
Project 4: Werken in de '**driehoek**' ouder, cliënt & professional en het gebruik van digitale ondersteuning werkomgeving <https://www.hva.nl/akmi/gedeelde-content/projecten/projecten-algemeen/2021/lwp-samen-de-goede-zorg-geven.html>

Project 5: **EMB & ICT Toolkit**: Met de toolkit EMB&ICT willen we ouders/verwanten praktische handvatten bieden om de wereld toegankelijk te maken met behulp van technologie. <https://www.embenict.nl/wat-doen-we/emb-and-ict-toolkit.html>

Project 6: **Tijd en Tijdsbeleving**: Ontwikkeling van een diagnostisch instrument gericht op het bepalen van 'tijd en tijdsbeleving' bij mensen met een matig tot licht verstandelijke beperking en ondersteuning door het inzetten van (nieuwe) (digitale) hulpmiddelen. Dit project is in samenwerking met Xavier Moonen en collega's van de universiteit Maastricht gericht op jongeren zonder een verstandelijke beperking. https://www.ntzonline.nl/art/50-6531_Tijd-en-tijdsbeleving-van-mensen-met-een-visuele-en-matige-verstandelijke-beperking

Project 7: **'Hey Google, ik kan het zelf!'** Meer zelfstandigheid voor mensen met een verstandelijke beperking met de Google Home. <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/gehandicapten-en-chronisch-zieken/programmas/project-detail/expertisefunctie-zintuiglijk-gehandicapten-1/hey-google-i-can-do-it-by-myself-on-the-road-to-more-autonomy-for-people-with-intellectual-disabil/>

Project 8: **Robot Bart stopt stress**. Inzet van een robot om beter om te gaan met stress en piekeren. <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/gehandicapten-en-chronisch-zieken/programmas/project-detail/expertisefunctie-zintuiglijk-gehandicapten-1/robot-bart-stops-stress/>

Project 9: Behandeling van mensen met een matig tot ernstig verstandelijke beperking met ernstige probleemgedrag via de **Integratieve Therapie voor Gehechtheid en Gedrag**. Aanpassing van de methode ook voor jonge kinderen zonder verstandelijke beperking. <https://www.nji.nl/interventies/integratieve-therapie-voor-gehechtheid-en-gedrag-itgg>

Project 10: Ontwikkeling van een behandelprotocol voor mensen met een visuele beperking en ernstige psychische problematiek 'Mentalization Based Treatment protocol for adults with psychological/psychiatric problems and a Visual Impairment (**MBT- VI**) and Mentalization Based Support for their relatives and caregivers (**MBS- VI**)' <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/ouderen/programmas/project-detail/kennisontwikkeling-langdurige-zorg-en-ondersteuning/development-of-a-mentalization-based-treatment-protocol-for-adults-with-psychological-psychiatric-pr/>

We ontwikkelen ook een interventie waarin we gebruik maken van Virtual Reality: 'Virtual Reality Mentaliseren Bevorderende Begeleiding'. De Virtual Reality interventie kan worden ingezet bij onderwijs aan studenten die bezig zijn met een opleiding gericht op de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking.

Project 11: Verbetering van de kwaliteit van behandeling en ondersteuning aan kinderen en adolescenten met een '**Functional Visual Disorder**'. <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/gehandicapten-en-chronisch-zieken/programmas/project-detail/expertisefunctie-zintuiglijk-gehandicapten-1/improving-quality-of-care-and-support-children-and-adolescents-with-a-functional-visual-disorder/>

Project 12: **Brusjes** van kinderen met een visuele en/of verstandelijke beperking. Ondersteuning van brusjes en hun ouders met een serious game 'Broedels'. www.brussengame.nl

Project 13: Begeleiders ondersteunen om beter aan te sluiten bij de behoeften van de cliënt. Hiervoor gebruiken we een nieuw ontwikkelde checklist met app '**Aansluiten en Stimuleren**'. <https://www.embenict.nl/wat-doen-we/aansluiten-and-stimuleren.html>

Project 14: Vergroten van de kennis van ouders en begeleiders rond adequaat 'sensitief en responsief' handelen met behulp van een de '**Hi Sense app**'. <https://www.socialerelatiesenict.nl/hisense-app.html>
We hebben ook een Hi Sense Taxi app ontwikkeld gericht op

Project 15a: Verbetering van de kwaliteit van leven van kinderen met een zeldzame degeneratieve stofwisselingsziekte (Juvenile Neuronale Ceroid Lipofuscinose) door het beter begrijpen van het gedrag: een retrospectief dossieronderzoek.

Project 15b: Support for families with children with a rare degenerative metabolic disease (Juvenile Neuronal Ceroid Lipofuscinosis; **CLN3 disease** (OMIM #204200)). <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/gehandicapten-en-chronisch-zieken/programmas/project-detail/expertisefunctie-zintuiglijk-gehandicapten-1/support-for-families-with-children-with-a-rare-degenerative-metabolic-disease-juvenile-neuronal-cer/>

Project 16: '**Bekijk het eens door een andere bril!**'. Het doel van dit project is om te onderzoeken welk effect het dragen van een bril heeft in het dagelijks leven bij mensen met een matige tot zeer ernstige verstandelijke beperking, om familie en begeleiders in de toekomst van meer informatie te kunnen voorzien bij de afweging om een bril aan te gaan schaffen en hen te motiveren om aan de slag te gaan met het aanwennen van de bril.

Project 17: **Betere diagnostiek = betere zorg**: Differentiaal

diagnostiek gehechtheidsproblematiek en Autisme Spectrum Stoornis bij volwassenen met een visuele en/of matig tot licht verstandelijke beperking. [Improved assessment = improved care: Differential diagnosis of attachment problems and Autism Spectrum Disorder in adults with a visual impairment and/or moderate to borderline intellectual disability - ZonMw](#)

Project 18: **Veroudering, en nu?**. De doelen zijn, onderzoek naar:
1. Achteruitgang in functioneren en de impact daarvan op mensen met een visuele en een verstandelijke beperking, en de implicaties hiervan voor zorgverlening
2. De morele dilemma's van ouders (indien niet beschikbaar: andere naasten) en professionele zorgverleners die te maken hebben met achteruitgang in dagelijks functioneren van mensen met een verstandelijke en een visuele beperking
3. De kennis en ondersteuning die ouders / naasten en professionals nodig hebben om mensen met visuele en een verstandelijke beperking op een passende manier te kunnen ondersteunen

Project 19: Onderzoek naar de **effecten van Mindfulness** training voor cliënten met een (visuele) licht tot matig verstandelijke beperking. Tijdens dit onderzoek krijgen de cliënt en zijn/haar begeleidersteam mindfulness aangeboden.

Project 20: Implementatie van het aangepaste protocol **compassietraining** voor mensen met een (visuele) verstandelijke beperking. De training wordt in de vorm van train de trainer aangeboden aan hulpverleners van mensen met een verstandelijke beperking. **COMPASS** project: ontwikkeling van een vragenlijst met betrekking tot Compassie.

Project 21: Onderzoek naar de bevorderende en belemmerende factoren in de ontwikkeling en bestendiging van basisvertrouwen en de rol van **epistemisch vertrouwen** tussen mensen met een verstandelijke (en visuele) beperking en hun begeleiders.

3.3 Implementatie

VIPP-V implementatie met subsidie van ZonMw-Inzicht is afgerond.

3.4 Afgeronde projecten

Project 1: Samen met de andere AW's het project Digitaal op bezoek bij mensen met beperkingen: Een multidisciplinair onderbouwde handreiking voor woonlocaties. (zie input Carlo Schuengel – digitale handleiding voor ouders en ervaringsdeskundigen). <https://www.kennispleingehandicaptensector.nl/technologie-en-apps/digitaal-contact-voorbeelden-hulpmiddelen>

Project 2: Barti-mat: Een innovatief (digitaal) spelkleed voor ouders van kinderen met een visuele of visuele-en-verstandelijke beperking. Het is gericht op het bevorderen van de affectieve en sensitieve interactie van een ouder met het kind. <https://www.by-wire.net/barti-mat/>

Project 3: Lichtgordijn gericht op het bevorderen van beweging en geluksbeleving bij mensen met een ernstig en matig verstandelijke beperking. <https://www.bartimeus.nl/nieuws/spelen-en-bewegen-met-slim-lichtgordijn>

3.5 Voorbeelden van projecten

Brussengame

Om brussen (broers en zussen) van kinderen met een visuele, verstandelijke, of visuele-en-verstandelijke beperking te ondersteunen, is in 2021 een bijzonder onderzoeksproject vanuit de

Academische Werkplaats Bartiméus – Vrije Universiteit Amsterdam-
Ons Tweede Thuis gestart: het project Serious Game voor brussen.
Bij de ontwikkeling van de game waren Anjet van Dijken (auteur van
brussenboeken), ouders, experts, onderzoekers en natuurlijk ook
brussen zelf betrokken. De game is speciaal voor brussen van 6 t/m
9 jaar. Het doel van de game is om het welzijn van deze brussen
te verbeteren door hen te laten ervaren dat zij niet de enige zijn
en door belangrijke vaardigheden in het omgaan met gedachten
en gevoelens te ontwikkelen. In de game, die kinderen zelfstandig
kunnen spelen, ontmoeten zij de Broedels; lieve monstertjes die
allerlei dingen meemaken die broers en zussen van een kind met een
beperking ook ervaren. Daarnaast horen ze in filmpjes ook over de
ervaringen van andere brussen. Het kind speelt tevens minigames
waarin zij leren om de eigen gedachten en gevoelens te herkennen
en onder woorden te brengen. Ook krijgen zij tips hoe hiermee en
met lastige situaties om te gaan. Na ieder level maken ze een offline
werkblad, wat zij samen kunnen doen met bijvoorbeeld de ouder.
Ouders ontvangen hierbij ook een handreiking, met informatie en
tips over het ondersteunen van brussen en verwijzingen naar andere
beschikbare hulpbronnen.

Op dit moment wordt vanuit de Vrije Universiteit Amsterdam, in
zowel Nederland als Vlaanderen, een wetenschappelijk onderzoek
gedaan naar de effectiviteit van de serious game. Kinderen en
ouders worden gevraagd om het spel te testen en op drie momenten
vragenlijsten in te vullen. Ouders zeggen hierover zelf: *"Het levert
bewustwording op en het is zó leuk om aan mee te werken."* Een
andere ouder gaf aan dat het onderzoek mooi contact met het kind
(de brus) opleverde en aanleiding gaf om het gesprek aan te gaan

over hoe het voor haar is. Ook noemen ouders dat, door mee te doen
aan het onderzoek, er extra aandacht was voor het kind (de brus)
tijdens de interviews.

De kinderen die betrokken waren bij de ontwikkeling van de game en
de game al hebben gespeeld, zijn er duidelijk over: *'Het is echt een
fantastisch spel'*, zegt Vera. *'Je leert terwijl je het niet doorhebt.'* En
Thekla vertelt dat het haar geholpen heeft om te ontdekken dat ze
niet de enige is die een zus met een beperking heeft. *"Het spel heeft
me goed geholpen; ik ben niet alleen"*.

Met het aanmaken van een account en een druk op de knop
lanceerde Daan (één van de brussen die bij de ontwikkeling van de
game betrokken was) op 20 april 2022 de Serious Game.
Inmiddels wordt er ook al gewerkt aan een Engelse versie van de
serious game, zodat de game ook internationaal onderzocht en
toegepast kan gaan worden.

Het onderzoek naar het computerspel Broedels loopt nog steeds
door en vele brussen met hun gezinnen hebben al deelgenomen. In
februari wordt daarnaast nog een nieuw onderzoek gestart naar de
ondersteuningsbehoefte van brussen met een broer of zus met een
verstandelijke, visuele, of meervoudige beperking. Hierin worden
kinderen eenmalig geïnterviewd en gevraagd naar hun ervaringen en
ondersteuningsbehoefte. Broers en zussen van 6 t/m 12 jaar in zowel
Nederland als Vlaanderen kunnen hieraan meedoen. Vervolgens zal
ook het ondersteuningsaanbod voor deze brussen in kaart gebracht
worden, zodat onderzocht kan worden of het ondersteuningsaanbod
voldoende aansluit op de ondersteuningsbehoefte.

<https://www.klik.org/nieuws/nieuws-item/t/deelnemers-gezocht-voor-brussengame-broedels>

<https://www.kennispleingehandicaptensector.nl/actueel/nieuws/oproep-voor-brussengame-broedels>
www.facebook.com/brussengame
www.brussengame.nl

Compass

Compassiegerichte therapie kan mensen met een verstandelijke (en visuele) beperking helpen omgaan met schaamte en zelfkritiek. Dat verhoogt hun welzijn. Bepaalde aanpassingen lijken de therapie doeltreffend te maken voor deze doelgroep. Mensen met een verstandelijke beperking hebben relatief vaak last van schaamte en zelfkritiek. Als ze zichzelf met anderen vergelijken, zien ze zichzelf vaker als de mindere. Wij wilden weten of daar iets aan te doen is met een bestaande therapievorm: compassiegerichte therapie. Mensen zonder beperking hebben baat bij compassiegerichte therapie als ze vaak last hebben van pijnlijke emoties, schaamte en zelfkritiek. Deze therapie leert iemand met meer liefde en compassie naar zichzelf te kijken en minder last te hebben van die altijd maar kritische innerlijke stem. De eigenwaarde neemt toe. Deze therapievorm is aangepast en wordt al toegepast bij mensen met een verstandelijke (en visuele) beperking.

Vanuit de Academische Werkplaats hebben onderzoekers een literatuur onderzoek gedaan naar studies die een compassiegerichte interventie gebruikten voor mensen met een verstandelijke beperking. We zochten uit wat er bekend is over de bruikbaarheid, haalbaarheid en effectiviteit. Op basis daarvan wilden we richtlijnen opstellen voor het gebruik bij mensen met een verstandelijke (en visuele) beperking. We vonden zeven studies waarin de therapie eenmalig of vaker was toegepast bij volwassenen met een

verstandelijke beperking, in groepjes of individueel. De deelnemers hadden lichte tot matige verstandelijke beperkingen. In één artikel hadden sommige cliënten ook een visuele beperking. In alle studies was de therapie aangepast door bijvoorbeeld eenvoudiger taal, meer herhaling, pauzes, aangepast tempo, oefeningen naast de sessies en visuele hulpmiddelen. Ook het gebruik van andere zintuigen kwam voor, door bijvoorbeeld ergens aan te ruiken en voelen. Therapeuten gebruikten eenvoudige, plezierige oefeningen. Bijvoorbeeld een geleide fantasie oefening waarbij je je voorstelt op een veilige plek te zijn. Ook kalmerende ademhalingsoefeningen werkten goed. De therapie in zo'n aangepaste begrijpelijke en plezierige vorm lijkt op basis van de bestudeerde artikelen nuttig en bruikbaar voor mensen met een verstandelijke (en visuele) beperking. Ook op de langere termijn verhoogde de therapie het welzijn. Wel is het nodig om regelmatig te blijven oefenen en herhalen. Verder is het essentieel om vrienden en verzorgers te betrekken bij de therapie, anders blijft afname van de negatieve gevoelens uit. De zeven studies bieden nog geen sluitend bewijs voor een specifieke vorm van compassiegerichte therapie die effectief is voor mensen met een verstandelijke (en visuele) beperking. Er is meer onderzoek nodig, met grotere aantallen deelnemers en met controlegroepen die de therapie niet krijgen. De hoopgevende resultaten uit de eerdere studies bieden wel aanleiding om aanvullend onderzoek te gaan doen. Ook bleek uit de studies dat er geen gevalideerd meetinstrument is om de zelfcompassie te meten van mensen met een verstandelijke beperking.

De onderzoekers zijn na dit literatuuronderzoek verdergegaan met het aanpassen en valideren van een meetinstrument voor zelfcompassie voor mensen met een (visueel) verstandelijke beperking.

Het onderzoek staat beschreven in het artikel :Compassion Focused

Therapy for individuals with intellectual disability: a scoping literature review, gepubliceerd in augustus 2022 in OBM Integrative and Complementary Medicine. Zie [tinyurl.com/mr28xhay](https://lidsen.com/journals/icm/icm-07-03-037).
<https://lidsen.com/journals/icm/icm-07-03-037>

Betere diagnostiek, betere zorg

Mensen met een visuele beperking hebben vaak stereotiepe gedragingen terwijl mensen met een autisme spectrum stoornis ook dezelfde stereotiepe gedragingen kunnen laten zien. Mensen met gehechtheidsproblemen hebben problemen in sociale relaties, terwijl mensen met een autisme spectrum stoornis dat ook hebben. Voor degenen die diagnosticeren is het vaak lastig om aan te geven wat de reden van moeilijk verstaanbaar gedrag is bij mensen die zowel een visuele beperking hebben als (een vermoeden van) autisme spectrum stoornis of gehechtheidsproblematiek. Dit wordt nog lastiger als er sprake is van een verstandelijke beperking. Ook het sociaal-emotioneel functioneren kan gedrag beïnvloeden wat adequaat diagnosticeren belangrijk maakt.

Om mensen te kunnen ondersteunen, is het nodig om ze goed te begrijpen. Daarvoor moet er een diagnose gesteld worden die klopt. Als iemand autisme blijkt te hebben, heeft hij of zij iets heel anders nodig dan als er problemen zijn in de gehechtheid. Het stellen van een diagnose begint vaak met een vragenlijst. Deze lijsten zijn gemaakt voor mensen zonder visuele en zonder verstandelijke beperking. Daarom is het nodig dat er een vragenlijst komt voor mensen die deze beperkingen wél hebben.

Onze nieuwe studie gaat hier verandering in brengen. Dit project wil bijdragen aan een betere identificatie, diagnose en behandeling van moeilijk te begrijpen gedrag bij volwassenen met een visuele

en verstandelijke beperking. Het doel van deze studie is dan ook om de Nederlandse vragenlijst epistemisch vertrouwen (QET) aan te passen aan gebruik in de zorg voor volwassenen met een visuele en verstandelijke beperking en om de QET voor deze doelgroep te valideren.

En als laatste wordt er een stappenplan gemaakt zodat psychologen / orthopedagogen geholpen worden bij de puzzel die diagnostiek is. Zij kunnen van het stappenplan gebruik maken om te zien of er sprake is van gehechtheidsproblemen of autisme bij deze cliënten.

In het kader van dit onderzoek werd er in 2022 door Fortior een trainingsdag georganiseerd voor orthopedagogen, psychologen, psychodiagnostisch werkenden en studenten die vragenlijsten gericht op emotionele ontwikkeling, mentaliseren en epistemisch vertrouwen wilden leren gebruiken. Zij konden nadien bij hun eigen cliënten deze vragenlijst voor dit onderzoek afnemen.

<https://www.klik.org/nieuws/nieuws-item/t/onderzoek-naar-aangepaste-vragenlijst-voor-betere-zorg>

The screenshot shows the top of a website page. At the top left is the 'klik' logo in red, followed by the text 'Kenniscentrum verstandelijk gehandicaptenzorg'. To the right is a search bar with the placeholder text 'Zoeken'. Below this is a navigation menu with links for 'Artikelen', 'Vakblad', 'Studiedagen', 'Kennispockets', 'Video', and 'Podcast'. The main content area features a large teal heading: 'Onderzoek naar aangepaste vragenlijst voor betere zorg'. Below the heading is the date '9 januari 2023', the author 'Door de redactie', and 'Geen reacties'. There is an illustration of a clipboard with a checklist and a pen. To the right of the illustration is a short text snippet: 'De Academische werkplaats Bartiméus/VU gaat een bestaande vragenlijst over vertrouwen aanpassen en daarna bekijken of deze gebruikt kan worden voor de diagnostiek bij volwassenen met een visuele en/of licht tot matige verstandelijke beperking. Men is nu op zoek naar cliënten die willen meewerken aan dit onderzoek.'

4. Activiteiten Academische Werkplaats 'Sociale relaties en Gehechtheid'

4.1 Publicaties

Gepubliceerd:

1. Bakkum, L., Schuengel, C., Sterkenburg, P., Frielink, N., Embregts, P., de Schipper, C., Ten Brug, A. & Tharner, A. (2022). People With Intellectual Disabilities Living in Care Facilities Engaging in Virtual Social Contact: A Systematic Review of the Feasibility and Effects on Well-Being. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*. 35:60–74. DOI: 10.1111/jar.12926 <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jar.12926> psyarxiv.com/v2ucp
2. Derks, S., Willemen, A. M., & Sterkenburg, P. S. (2022). Improving adaptive and cognitive skills of children with an intellectual disability and/or autism spectrum disorder: Meta-analysis of randomised controlled trials on the effects of serious games. *International Journal of Child-Computer Interaction*, 100488. <https://doi.org/10.1016/j.ijcci.2022.100488>
3. Doodeman, T. W. M., Schuengel, C. & Sterkenburg, P.S. (2022). Expressions of stress of people with severe intellectual disabilities and sensitive caregiving to regulate stress: A qualitative study, *Journal of Intellectual & Developmental Disability*, 1-10. Doi 10.3109/13668250.2021.2011171
4. Honingh, A.K., Kruithof, Y.L., Kuper, W.F.E., van Hasselt, P. & Sterkenburg, P.S. (2022). Towards understanding behaviour and emotions of children with CLN3 disease (Batten disease): patterns, problems and support for child and family. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(10), 5895; <https://doi.org/10.3390/ijerph19105895>
5. Korving, H., Zhou, D., Xiang, H., Sterkenburg, P. Markopolous, P., & Barakova, E.I., (2022). Development of an AI-Enabled System for Pain Monitoring using Skin Conductance Sensing in Socks. *International Journal of Neural Systems*. Oct;32(10):2250047. doi: 10.1142/S0129065722500472. <https://www.worldscientific.com/doi/10.1142/S0129065722500472>
6. Korving, H., Sterkenburg, P.S., Barakov, E.I. & Feijs, L.M.G. (2022). Designing pain visualisation for caregivers of people with special needs: A co-creation approach. *Heliyon*. [https://www.cell.com/heliyon/pdf/S2405-8440\(22\)03263-7.pdf](https://www.cell.com/heliyon/pdf/S2405-8440(22)03263-7.pdf)
7. Mohamed, A.R., Sterkenburg, P.S., van Rensburg, E., Yeatman, J.G., & Schuengel, C. (2022). Using Attachment and Biobehavioral Catch-up with young children with developmental delays: A multiple-baseline trial of attachment, sensitivity, and cortisol. *Journal of Intellectual Disabilities* <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/17446295221104614>
8. Sappok, T., Hassiotis, A., Bertelli, M., Dziobek, I. & Sterkenburg, P.S. (2022). Developmental Delays in Socio-Emotional Brain functions in Persons with an Intellectual Disability: Impact on Treatment and Support. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(20), 13109
9. Sterkenburg, P.S., van den Broek, E., & van Eijden, A. (2022).

- Promoting positive parenting and attachment in families raising a young child with a visual or visual-and-intellectual disability. *International Journal of Birth & Parent Education*, 9(3), 23-27. <https://ijbpe.com/journals/volume-9/59-vol-9-issue-3>
10. Vacaru, S., Urqueta Alfaro, A., Hoffman, N., Wittich, W., Stern, M., Zar, H., Stein, D., & Sterkenburg, P. (2022). Applicability of Novel Attunement Instrument and its Relationship to Parental Sensitivity in Infants with and without Visual Impairments. *Frontiers Psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.872114>
  11. Vandesande, S., Bosmans, G., Sterkenburg, P., Schuengel, C. Van keer, I., & Maes, B. (2022). Variation in differential reactions to comfort by parents versus strangers in children with severe or profound intellectual disabilities: the role of parental sensitivity and motor competence. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02501-0>
  12. Vandesande, S., Bosmans, G., Sterkenburg, P., Schuengel, C. & Maes, B. (2022). A tailored approach to supporting parent-child attachment in families with children with severe disabilities: Matching interventions to needs. *International Journal of Disability, Development and Education*. <https://doi.org/10.1080/1034912X.2022.2060950>
  13. Vandesande, S., Bosmans, G., Sterkenburg, P., Schuengel, C., & Maes, B. (2022). Piloting attachment psychoeducation provided to parents of children with severe disabilities: Testing the feasibility of a digital micro-intervention. *Journal of Intellectual Disabilities*. <https://doi.org/10.1177/17446295221087564>
  14. Willems, L.D., Dyzel, V., & Sterkenburg, P.S. (2022). COVID-19 vaccination intentions amongst healthcare workers: a scoping review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(16), 1-20 <https://doi.org/10.3390/ijerph191610192>
  15. Willems, L.D., Vacaru, S.V., Hokke, H., & Sterkenburg, P.S. (2022). Compassion Focused Therapy for individuals with intellectual disability: a scoping literature review. *Journal OBM Integrative and Complementary Medicine*, 7(3), 1-26. doi:10.21926/obm.icm.2203037 <https://lidsen.com/journals/icm/icm-07-03-037>
- Preprint of Submitted:*
1. Bakkum, L., Piekema, L., Douma, L., Schuengel, C., Sterkenburg, P., Adam, E., ten Brug, A, Frielink, N., Embregts, P., & Tharner, A. (2022 mei submitted). Pushing the boundaries of digital social contact: Experiences of people with disabilities and their social networks during the COVID-19 pandemic
  2. Braakman, J.H. & Sterkenburg, P.S. (2022 submitted). Core themes and elements in Mentalization-Based Treatment of children, adolescents, and adults with psychological or psychiatric problems: A systematic literature review.
  3. Braakman, J.H. & Sterkenburg, P.S. (2022 under review). Needed adaptations in psychological treatments for people with vision impairment: Delphi study, including clients, relatives, and professionals.
  4. Derks, S., Willemen, A.M., & Sterkenburg, P.S. (2022 re-submitted). Effectiveness of the mentalization-based serious game "You & I" for adults with mild to borderline intellectual disabilities: a randomized controlled trial.
  5. Derks, S., Willemen, A.M., Vrijmoeth, C., & Sterkenburg, P.S. (2022 re-submitted). Psychometric properties of an adapted, Dutch version of the Reflective Functioning Questionnaire (RFQ) for people with mild to borderline intellectual disabilities.

6. Doodeman, T. W. M., Schuengel, C. & Sterkenburg, P.S. (2022 submitted). Effects of the Attune & Stimulate-checklist for caregivers of people with severe and profound intellectual disabilities: A randomized controlled trial.
  7. Douma, L.N., Tharner, A., Sterkenburg, P.S, Piekema, L., ten Brug, A., Frielink, N., Bakkum, L., Adam, E., de Schipper, C., Embregts, P. & Schuengel, C. (2022 re-submitted Journal of Intellectual Disabilities). Participating in the digital world: A consensus statement on digital social contact for people with disabilities
  8. Flachsmeyer, M., Sterkenburg, P., Barrett, B., Zaal, S., Vonk, J., Morisse, F., Gaese, F., Heinrich, M., & Sappok, T. (2022 re-submitted). Scale of Emotional Development – Short: Reliability and validity in adults with intellectual disability
  9. Mohamed, A.R., Sterkenburg, P.S., van Rensburg, E., & Schuengel, C. (2022 accepted). Adapting Attachment and Biobehavioral Catch-up for infants and young children with intellectual disabilities and developmental delays in South Africa: Reflections and recommendations from local stakeholders. *Infant Mental Health Journal*.
  10. Nel, J.S., Van Rensburg, E., Sterkenburg, P.S., Hoffman, N., & Roestenburg, W., (submitted 2021). Supporting Maternal Sensitivity in South Africa: the Attune and Stimulate Observation Instrument. *Journal of Family Psychology*
  11. Schackmann, L., Copinga, M., Vervloet, M., Crutzen, S., van Loon, E., Sterkenburg, P.S., Taxis, K. & van Dijk, L. (2022 submitted). Exploration of the effects of an innovative mentalization-based training on patient-centred communication skills of pharmacy staff: a video-observation study.
  12. Schraauwen, R., Ketelaar, M., & Sterkenburg, P.S. (2022 submitted). Investigating functional visual loss in children and adolescents.
  13. Schraauwen, R., Ketelaar, M., & Sterkenburg, P.S. (2022 submitted). Bibliometric mapping of current therapies for children and adolescents with a Functional Visual Disorder (FVD)
- Revisies:*
1. Frederiks, K., Croes, M.J.G., Sterkenburg, P.S. Barakova, E., Peters, P.J.F., Feijs, L.M.G. & Chen, W. senior member, IEEE, (revision). A bioresponse system for caregivers of adults with severe or profound intellectual disabilities.
  2. Frederiks, K., Sterkenburg, P.S., Lavner, Y., Cohen, R., Ruinskiy, D., Verbeke, W., IJzerman, H. (revision). Mobile Social Physiology as the Future of Relationship Research and Therapy: Presentation of the Bio-App for Bonding (BAB): *Behavior Research Methods*
  14. Mohamed, A.R., Sterkenburg, P., van Rensburg, E., & Schuengel, C. (revision). A supplemental coding system for investigating the practice elements of attachment-based interventions.
  15. Veerman, L.K.M., Willemen, A.M., Derks, S.D.M., Van Dijken, A., & Sterkenburg, P.S. (2022 under review) The Effectiveness of the Serious Game 'Broodles' for Siblings of Children with Intellectual Disabilities and/or Visual Impairment: Study protocol for a Randomized Controlled Trial.

4.2 Boek

Hokke, H. (2022) Samen het pad vinden. Verhalen over contact in de psychotherapeutische praktijk voor mensen met een visuele en/of verstandelijke beperking. Academische Werkplaats Bartiméus, Vrije Universiteit, Ons Tweede Thuis.

4.3 Hoofdstukken in boeken

1. Fay, Hokke, H. & Sterkenburg, P. (2022 submitted). Training in compassion!? It helped me to be able to say: *I am okay!* In Peter and Friends.
2. Sterkenburg, P. Meddeler-Polman, B., van Kregten, C., Scharloo, A., Bardoel, J., Bouwman-van Ginkel, E. & Mercera, G. (2022). Gehechtheidsproblematiek, trauma, kindermishandeling en uitbuiting. In Kaal, H., van Scheppingen, Douman, J., van Oostajen, E., & Bouwman-van Ginkel, E. Basisboek LVB voor Sociaal werkers. Van Gorcum, Assen. Hoofdstuk 12. p. 181-206. ISBN 9789023258223
3. Sterkenburg, P.S. & Weijburg-Melis, M. (2022 submitted). Tom does not know how to ask for help and support due to attachment problems. In Peter and Friends.

Publicaties in voorbereiding:

1. Bos, G, Van Wingerden, E., & Sterkenburg, P (in voorbereiding). The potential of the ICT-Toolkit in the interactions and activities between mothers and their child with intensive care needs.
2. Buimer, H., Siebelink, N., Gaasterland, A., van Dam, K., Smits, A., Frederiks, K., & van der Poel, A. (in voorbereiding). Sleep-wake monitoring of people with intellectual disability: Examining the agreement of EMFIT QS and actigraphy.
3. Oosterom-Calo, R., Van Wingerden, E., Kempelmann, G., & Sterkenburg, P. (in voorbereiding). Review of internet interventions for children targeting subclinical and mild depression, anxiety and worrying.

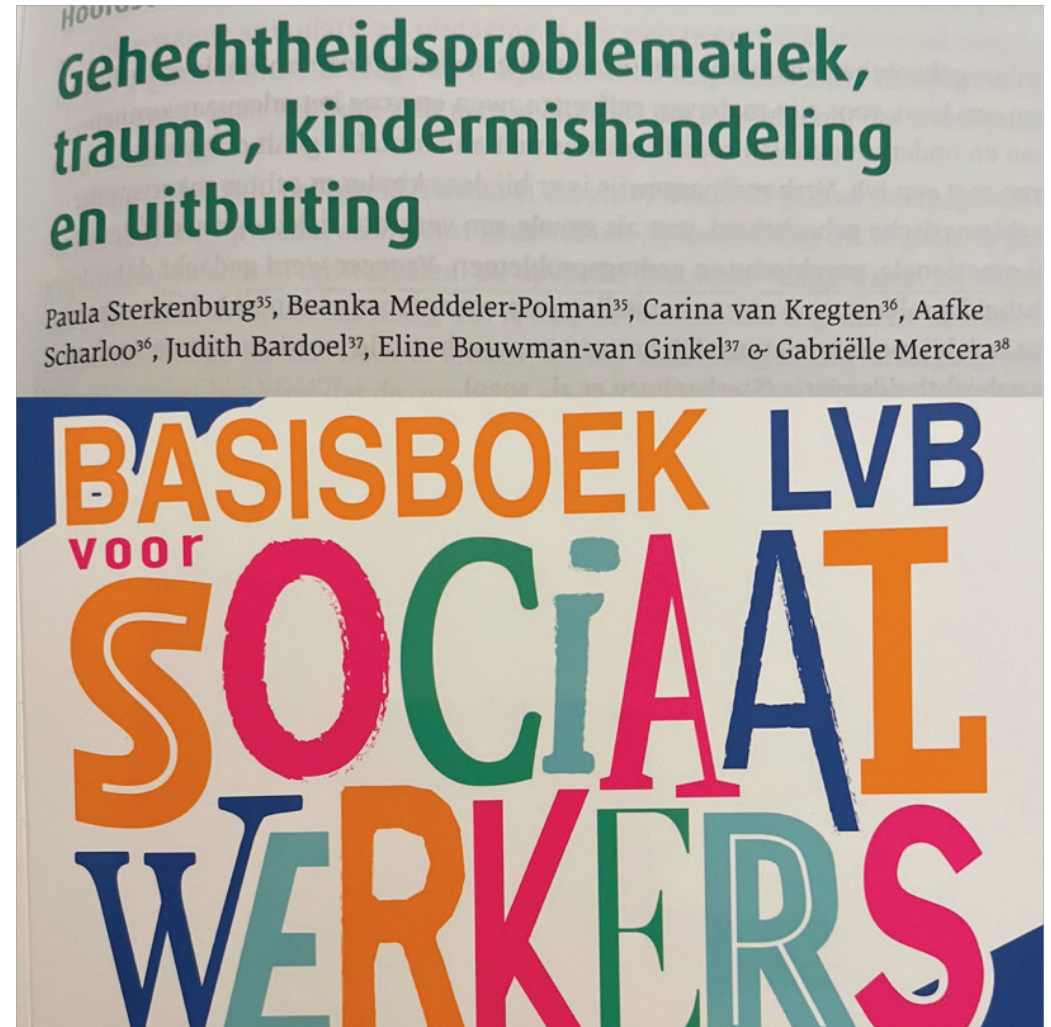
4. Kok, A., Braakman, J. & Sterkenburg, P.S. (in voorbereiding). Mentaliseren Bevorderende Therapie Introductie cursus (MBT-I) voor Volwassenen met een Visuele Beperking
5. Frederiks, K., Sterkenburg, P.S. Barakova, E., & Feijs, L.M.G. (in voorbereiding). Towards a better understanding of Behavior of persons with Severe/Profound Intellectual Disabilities using Behavioral Observations and Physiological Measures: a pilot study.
6. Vacaru, S., van Wingerden, E., Holstege, L., & Sterkenburg, P. (in voorbereiding). Hey google, improve my wellbeing. The contribution digital voice assistants to the autonomy, competence and relatedness of persons with visual-and-intellectual disabilities.

4.4 Publicaties in vakbladen

1. Digitaal op Bezoek. (2022). Vakblad voor de verstandelijk gehandicaptenzorg: KLIK. Maart, 5.
2. Tijdschrift voor vaktherapie. (2022). 'Vakantie in je hoofd. Compassietraining voor mensen met een (visuele) verstandelijke beperking. Kan dat dan?' Hannelies Hokke

4.5 Gepubliceerde abstracts

Willems L., Sterkenburg, P.S. & Dyzel. V. (2022). Factors that influence COVID-19 vaccination intentions amongst care-professionals in the field of intellectual disability: a scoping review. International Journal of Integrated Care 22(S3):188 DOI: doi.org/10.5334/ijic.ICIC22087

5. Presentaties en Scholing

5.1 (Meer)daagse cursussen aangeboden

- N=1 cursus Bartiméus: oktober 2021 tot januari 2022 (6 x 2 uur + opdracht: 14 deelnemers) Paula Sterkenburg & Kyra Frederiks
- MBB. Ede. Christelijk Hogeschool Ede, Masteropleiding Speltherapie. 1 februari tot 25 februari 2022. (35 deelnemers) (4 groepen x 3 keer x 3uur) Paula Sterkenburg
- RINO MBB cursus Utrecht. Oktober 2021 tot februari 2022 (20 deelnemers) (3x 6 uur + opdracht). Paula Sterkenburg & Esther Tigchelaar
- Noord-Wes Universiteit Potchefstroom, Zuid Afrika. 14 maart 2022 (18 deelnemers) (8 uur). Paula Sterkenburg
- 'Live' KaTid training en presentatie onderzoeksproject 'Tijd en tijdsbeleving' 23 en 24 maart 2022. Debora van Elst & Altine de Reus in samenwerking met Gunnel Janeslätt en Irene Alderman
- ITGG. Liebenau, Duitsland. 21-23 juni 2022 (12 deelnemers) (3 x 7 uur). Paula Sterkenburg
- Diagnosing attachment disorders. Psychiatrie Universiteit Zurich, Zwitserland. 6 oktober 2022 (4 deelnemers) (1 dagdeel). Paula Sterkenburg
- RINO MBB cursus Utrecht. september 2022 tot december 2022 (20 deelnemers) (3x 6 uur + opdracht). Paula Sterkenburg & Esther Tigchelaar
- Compassietraining voor mensen met een verstandelijke beperking, 2 daagse juni 2022 via Fortior. Hannelies Hokke
- Compassietraining voor mensen met een verstandelijke beperking, 2 daagse training incompany voor vaktherapeuten en gedragsdeskundigen van s'Heerenloo, oktober/november 2022. Hannelies Hokke
- N=1 cursus Ons Tweede Thuis & Odion: september 2022 tot december 2022 (4 x 3 uur + opdracht: 14 deelnemers) Paula Sterkenburg & Kyra Frederiks
- MBB. Ede. Christelijk Hogeschool Ede, Masteropleiding Speltherapie. 1 oktober 2022 tot 30 januari 2023. (±80 deelnemers) (4 groepen x 3 keer x 3uur). Paula Sterkenburg
- Digitale, online KaTid training en presentatie onderzoeksproject 'Tijd en tijdsbeleving' op 11 en 20 oktober 2022. Debora van Elst & Altine de Reus in samenwerking met Gunnel Janeslätt en Irene Alderman

- Differentiaal diagnostiek. 30 september en 10 november 2022. (2 x 8 uur: 45 deelnemers). Veerle Andries, Jolanda Vonk, Angelique van Lier, Suzanne Derks & Paula Sterkenburg.

5.2 Congressen / symposia met eigen bijdragen, een poster en/of presentatie

Presentaties Plenaire spreker:

1. Op uitnodiging: Third St. Lukas-Klinik International Symposium Stiftung Liebenau, Liebenau Germany. Attachment, autism and 'problem behaviour' in intellectual and developmental disabilities' 24 June 2022. The importance of attachment in people with intellectual and developmental disabilities. Sterkenburg, P.S.

2. Op uitnodiging: Symposium Entwicklungspsychiatrie: Perspektiven in der Therapie von Kindern, Jugendlichen und Erwachsenen mit Intellektueller Entwicklungsstörung. 7 October 2022. Attachment therapy for persons with a moderate to severe intellectual disability, with and without visual impairment. Sterkenburg, P.S.
3. EAMHID NEED Barcelona. 20 October 2022. Round table plenary session. Tanja Sappok, S., Filip Morris. Paula Sterkenburg. Attachment therapy. Paula Sterkenburg

Op uitnodiging:

1. Fontys Paramedische Hogeschool Eindhoven, minor 'MADE for Allied Healthcare'. 4 april 2022. The smart sock. Kyra Frederiks
2. EVMB-dag Amerpoort. 17 mei 2022. De Aansluiten & Stimuleren Checklist ter ondersteuning van ouders en begeleiders van mensen met een ernstige verstandelijke beperking. Tanja Doodeman
3. Platform MVG 's Heeren Loo. 30 juni 2022. Aansluiten & Stimuleren door sensitieve responsiviteit. Een praktische toepassing voor ouders en begeleiders. Tanja Doodeman
4. Odion. 24 oktober 2022. Gehechtheid in de praktijk: kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking, met en zonder visuele beperking. Paula Sterkenburg
5. Fontys Paramedische Hogeschool Eindhoven, minor 'MADE for Allied Healthcare'. 31 oktober 2022. The smart sock. Kyra Frederiks
6. Odion en Ons Tweede Thuis. 24 november 2022. Stress en Angst: Is er gehechtheidsproblematiek? Paula Sterkenburg

Internationale congressen / symposia met eigen bijdragen, een poster en/of presentatie:

7. NEED. 14 Februari 2022. A validation study of the Reflective

- Functioning Questionnaire (RFQ) for people with mild to borderline intellectual disabilities (MBID) with the Spanish translation of the Scale of Emotional Development–Short (SED-S). Suzanne Derks (presentatie), Carlo Peña-Salazar, Natalia Kazah, Marcia Irazabal, Agnes Willemen & Paula Sterkenburg.
8. NEED. 14 Februari 2022. The construct validity of the 'Attune & Stimulate' checklist using the SED-S. Tanja Doodeman (presentatie), Carlo Schuengel & Paula Sterkenburg.
  9. ICIC22. Denmark. 22-25 May 2022. Factors that influence COVID-19 vaccination intentions amongst care-professionals in the field of intellectual disability: a scoping review. Lucia Willems (presentatie), Vernandi Dyzel, & Paula Sterkenburg
  10. Afscheidssymposium Xavier Moonen: Geboeid door wetenschap, 29 juni 2022. Dagelijkse tijdmanagement bij mensen met een verstandelijke beperking. Van Elst, D. & De Reus, A.P.C. (workshop).
  11. Vision. 5-9 July 2022. Dublin. Interactive playmat to support the bonding process: parents and young children with a visual impairment. Dekkers-Verbon, P. (presentatie), Toeters, M., Sterkenburg, P.S.
  12. Vision. 5-9 July 2022. Dublin. Parent-infant attunement and maternal sensitivity in infants with and without visual impairments: observational assessment. Vacaru, S. (hot topic poster), Hofman, N., Alfaro, A.U., Sterkenburg, P.S.
  13. Vision. 5-9 July 2022. Dublin. Don't let them fall! Fall prevention in people with visual impairments and intellectual disabilities. Enkelaar, L. (presentatie), van Doeland, M., Sterkenburg, P.S.
  14. Vision. 5-9 July 2022. Dublin. Experiences in Co-operative Research and Implementation. Sterkenburg, P.S. (presentatie), van Buijsen, M., van der Ham, L., Heutink, J.
  15. Vision. 5-9 July 2022. Dublin. Wearing glasses for persons with intellectual disability: still a long way to go. Van Duijvenboden, T. (presentatie), Hilberink, B., Verwey-Lakerveld, J., Frederiks, K., & Sterkenburg, P.S.
  16. International Attachment Conference 2022. Lisbon. Attachment and Biobehavioural Catch-up for children with developmental delays: Outcomes and reflections from a South African multiple-baseline experimental study. Mohamed, A.R. (presentatie), Sterkenburg, P.S., van Rensburg, E., & Schuengel, C.

17. International Attachment Conference 2022. Lisbon. Mentalizing abilities: a comparison between people with mild to borderline intellectual disabilities and typically developing persons. Derks, S.D.M. (presentatie), Braakman, J.H., Willemen, A.M. & Sterkenburg, P.S.
18. International Attachment Conference 2022. Lisbon. Mentalization-based support training for play therapy students: a pilot study. Braakman, J.H. & Sterkenburg, P.S. (presentatie).
19. International Attachment Conference 2022. Lisbon. Testing of a Virtual Reality Mentalization Module: an explorative study. Andries, V. (presentatie), Huijgens – van Roon, J., Bonnet, M., Meekel, M. & Sterkenburg, P.S.
20. International Attachment Conference 2022. Lisbon. The effect of a mentalization-based communication skill training in pharmacy practice: a pilot study. Schackmann, L. (presentatie), van Loon, E., Coppinga, M. Vervloet, M., Crutzen, S., & Sterkenburg, P.S., van Dijk, L. & Taxis, K.
21. Zoek het uit! Congres Vilans. 7 september 2022. EMB Pijn app. Korving, H. (workshop).
22. Zoek het uit! Congres Vilans. 7 september 2022. Brussen (6 t/m 9 jaar) ondersteunen met een serious game. Messemaker-Veerman, L.K.M. & van Dijken, A. (workshop).
23. Zoek het uit! Congres Vilans, 7 september 2022. Tijdverwerkingscapaciteiten bij mensen met een verstandelijke beperking. Van Elst, D. & De Reus, A.P.C. (workshop).
24. Ontmoetingsdag Kennis Over Zien september 2022. Kan een serious game het welzijn van brussen van 6-9 jaar met een broer of zus met een visuele en/of verstandelijke beperking vergroten?

- Messemaker-Veerman, L.K.M. (presentatie), Willemen, A., Derks, S., van Dijken, A., & Sterkenburg, P.S.
25. Ontmoetingsdag Kennis Over Zien september 2022. Verbetering van de kwaliteit van leven van kinderen met een zeldzame degeneratieve stofwisselingsziekte (Juveniele Neuronale Ceroid Lipofuscinose). Kruithof, Y. (presentatie-poster), Honingh, A., Kuper, W., van Hasselt, P., & Sterkenburg, P.

26. Multiplus. België. 22 september 2022. ICT ter ondersteuning van sociale relaties en gehechtheid bij personen met EMB en visuele problemen. Andries, V., Dekkers-Verbon, P., Messemaker-Veerman, L.K.M., de Reus, A. & Sterkenburg, P.S. (workshop)
27. NVO Jubileumcongres. 23 september 2022. Brussen (6 t/m 9 jaar) ondersteunen met een serious game. Messemaker-Veerman, L.K.M. & van Dijken, A. (Meet-the-expert sessie met prof. dr. Annette van der Putten).
28. 6th Eastern-European Conference of Mental Health & 3rd International Public Mental Health Conference: In and out of your mind Zagreb: 13-15 oktober 2022. Mental health in people with intellectual disabilities Mental health in people with intellectual disabilities Treatment from an attachment perspective: persons with a moderate to severe intellectual disability, with and without visual impairment. Ken Courtenay & Paula Sterkenburg (duo presentatie)
29. NEED Barcelona. 21 October 2022. The construct validity of the 'Attune & Stimulate' checklist using the SED-S. Tanja Doodeman (presentatie), Carlo Schuengel & Paula Sterkenburg.
30. NEED Barcelona. 21 October 2022. The reflective functioning questionnaire and the SED-S. Jessica Braakman, Carlos Peña-Salazar, Suzanne Derks & Paula Sterkenburg (presentatie).
31. NEED Barcelona. 21 October 2022. Epistemic trust, reflective functioning and the SED-Q. Paula Sterkenburg (presentatie), Suzanne Derks, Veerle Andries, Annelies de Bildt & Jolanda Vonk.
32. APH Annual Meeting Conference. 1 november 2022. The SID Pain App System, Introducing a system to physiologically measure pain in people with severe intellectual disability. Korving, H. (poster presentatie).
33. FORTIOR Doorn. 4 november 2022. Mental Health problems in people with a severe to mild intellectual disability: risk factors, prevalence and treatment. Paula Sterkenburg (presentatie)
34. VEINEdagen Gorinchem 11-12 November 2022. De rol van een veilige relatie als buffer tegen pijn bij kinderen en volwassenen met EMB of ZEVMB. Paula Sterkenburg (presentatie).
35. Netwerkbijeenkomst Sociale relaties & ICT: Bevorderen van welzijn van mensen met een beperking, 22 november 2022. Tijdmanagement bij mensen met een verstandelijke beperking. Van Elst, D. & De Reus, A. P. C. (workshop).

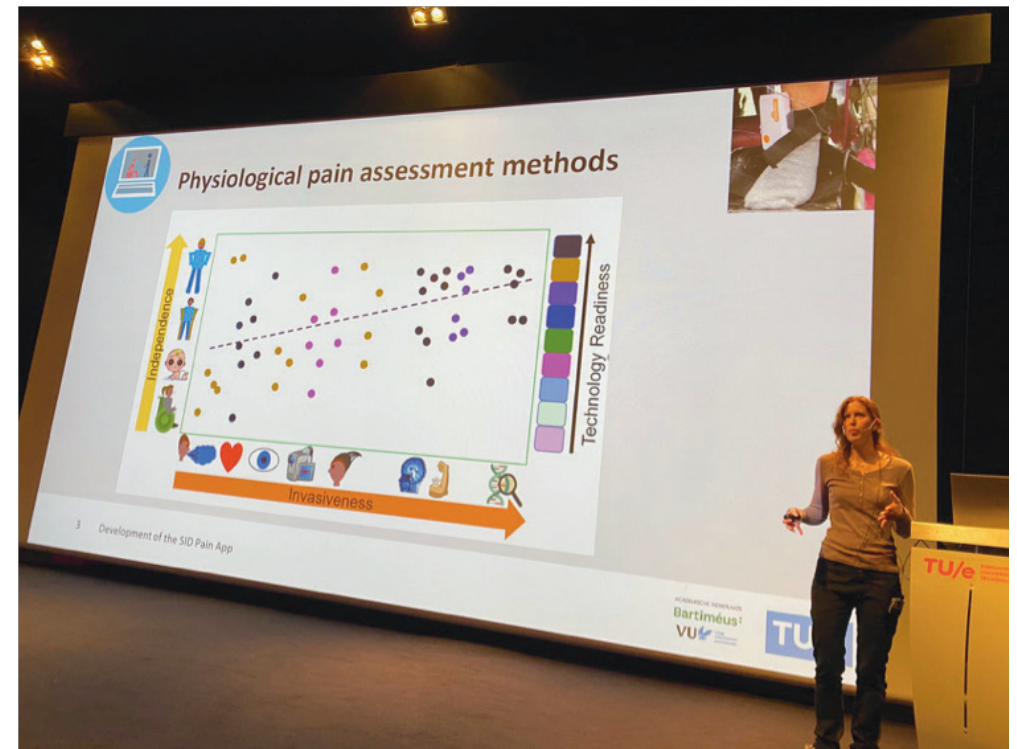

36. Netwerkbijeenkomst Sociale relaties & ICT: Bevorderen van welzijn van mensen met een beperking, 22 november 2022. Welzijn en inzet van ICT voor de vertrouwensrelatie. Van Wingerden, E. & Dekkers-Verbon, P. (workshop).
37. Netwerkbijeenkomst Sociale relaties & ICT: Bevorderen van welzijn van mensen met een beperking, 22 november 2022. Pijn en welzijn. Korving, H. & Frederiks, K. (workshop).
38. Netwerkbijeenkomst Sociale relaties & ICT: Bevorderen van welzijn van mensen met een beperking, 22 november 2022 Nieuw onderzoek over Compassie & vertrouwen! Kom te weten hoe wij dit opbouwen. Andries, V., Willems, L, & Hokke, H. (workshop).

Nationaal:

- Vrije Universiteit Amsterdam Research meeting. 7 februari 2022. The Academic Lab 'Social relations and attachment' Bartiméus – Vrije Universiteit Amsterdam – Ons Tweede Thuis. Paula Sterkenburg & Mirjam Wouda.
- Eindhoven University of Technology PhD Colloquium. 16 maart 2022. EMB Pijn app. Helen Korving

5.3 Presentaties voor medewerkers van Bartiméus en Robert Coppes Stichting

1. High tea bijeenkomst aan Bartimeus medewerkers door Jessica Braakman. Mentaliseren Bevorderende Therapie voor mensen met een visuele beperking.
2. High tea bijeenkomst aan Bartiméus medewerkers door Mark Veldt (scriptiestudent). Oefenen met robot Bart, werkt het voor iedereen? aug. 2022
3. Presentatie MBB/MBT aan Duitse bezoekers van het KEH Berlijn, 3 November 2022. Marieke Weijburg & Esther Tigchelaar.
4. Presentatie Compassietraining aan Duitse bezoekers Keh, 3 November 2022. Hannelies Hokke

Interview/teksten in magazines/tijdschriften:

1. Veine Achtentwintig 2022. Een computerspel voor brussen. p. 34-39.
2. Klik mei 2022. 'Spellen: de brussengame' p.30.
3. Interview Paula Sterkenburg: Voluit Bartiméus Fonds: Innovatie p.22-24.
4. Nieuwsbrief Kennis en Innovatie augustus 2022: Vision & Nieuwsbrief Kennis en Innovatie augustus 2022 p.-2. Over participatie aan congressen in de zomer van 2022.
5. ZeldSamen Magazine, zomereditie 2022. Computerspel voor brussen (6-9 jaar). p. 14-15
6. Interview Mirjam Wouda. Ons Tweede Thuis Magazine, december 2022. Samen de Goede Zorg geven. p. 24-25

5.4 Studiedagen / congressen (organisatie)

1. Netwerkbijeenkomst 31 mei 2022
2. 'Oog voor sociaal netwerk in onderzoek'
3. Netwerkbijeenkomst 22 november 2022 'Bevorderen van welzijn van mensen met een beperking'. Voorbereiding in samenwerking met Ben Sajatcentrum & Cordaan.
4. NEED Meeting 2022 in Barcelona Science and future collaboration:
5. Tanja Sappok & Paula Sterkenburg.
6. 21 oktober 2022.

**Sociale relaties & ICT
EMB & ICT**

"BEVORDEREN VAN WELZIJN VAN MENSEN MET EEN BEPERKING"
Wat is nodig om te zorgen dat mensen met een beperking een zo optimaal mogelijke kwaliteit van leven ervaren? Deze vraag staat centraal tijdens de netwerkbijeenkomst.

Programma:		13:20	Pauze
12:00	Inloop met broodjes en koffie/thee	13:40	Eerste workshopronde (beuze uit twee workshops)
12:30	Opening Met dagvoorzitters Hetty Vlug (directeur Ben Sajat Centrum) en Perez Dalloe (coördinator Buro Ervaringsskracht)	14:15	Tweede workshopronde (beuze uit twee workshops)
12:40	Bewegingsactiviteit Aldze Slip (fysiotherapeut VGZ Cordaan)	14:50	Dag afsluiting Hetty Vlug en Perez Dalloe
12:55	Lekker in je vel Sandra Zaal (CZ - Psycholoog Cordaan) Bij welzijn denk je aan tevreden en gelukkige mensen, mensen die zich goed voelen. Haar speelt emotioneel welbevinden een grote rol in.	15:00	Koffie en koek met een informatiemarkt over de projecten vanuit de Academische Werkplaats Sociale Relaties & Gehechtheid en Ben Sajat Centrum

22-11-2022
Netwerkbijeenkomst
12:00 - 15:30
Buurthuis NOLIMIT
Geldershoofd 80 1103 BG
Amsterdam

Meld je nu
Gratis aan

Teksten of filmpjes geleverd aan Kennisplein

1. Gehechtheid in praktijk
2. Tijd- en tijdsbeleving
3. EMB Pijn app: De pijn app voor mensen met EMB is bijna klaar.
4. Broedels
5. MBB
6. Boekje Samen het pad vinden

Webinar/ Netwerkbijeenkomsten:

- Bijdrage aan het webinar 'Herkennen van stress en ermee omgaan' van 's Heeren Loo. 29 juni 2022. Interview over de Aansluiten & Stimuleren checklist. Tanja Doodeman.
- Bijdrage aan de Potcast: "Een kijkje door de kennisbril van een kenniscentrum" Vilans. Maart 2022. Interview Paula Sterkenburg.

Folders, blogs, vlogs en filmpjes (werving van deelnemers en kennisoverdracht):

1. Filmpje werving cliënten project tijd- en tijdsbesteding
2. Filmpje werving cliënten vragenlijsten compassie
3. Filmpje werving cliënten vragenlijsten epistemisch vertrouwen
4. Filmpje werving zorgprofessionals VR en mentaliseren
5. Filmpje werving cliënten project robotje Bart
6. Filmpje werving cliënten testen EMB pijn app (Hokke, H. & Korving, H.)
7. Film epistemisch vertrouwen i.s.m. co-onderzoekers t.b.v. de netwerkbijeenkomst
8. Filmpje MBB, werving begeleiders
9. Flyer, folder en poster onderzoeksproject 'Tijd en tijdsbeleving'.
10. Blog Dagelijkse tijdmanagement bij mensen met een verstandelijke beperking (in voorbereiding).

11. Factsheets met in Nederlands resultaten van onderzoek.
12. Metropolisfilm©, Messemaker-Veerman L.K.M., Willemen, A.M., Derks, S.D.M., van Dijken, A., & Sterkenburg, P.S. (11 mei 2022). *Trailer computerspel Broedels - voor brussen van 6-9 jaar*. [video] YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=hv7fezeLMfs>
13. Witsen Elias, J., Messemaker-Veerman L.K.M., Willemen, A.M., Derks, S.D.M., van Dijken, A., & Sterkenburg, P.S. (22 juni 2022). *Informatievideo Onderzoek naar computerspel Broedels voor brussen van 6-9 jaar*. [video] YouTube <https://www.youtube.com/watch?v=wzNkp-NbimI>

Producten:

Time-S

Alderman, I. & Janeslätt, G. (2022). Time-S Adult, self-rating of daily time management and strategies, 2021 © (D. Van Elst*, A. P. C. De Reus*, C. Resch, P. M. Hurks, X. M. H. Moonen, & P. S. Sterkenburg, Nederlandse bew. & Vert.; 1.0 editie). Publisher. (Origineel werk gepubliceerd in 2021). *Gedeeld eerste auteurschap vertaling en bewerking

Alderman, I. & Janeslätt, G. (2022). Time-S Adult, self-rating of daily time management and strategies, 2021 © (D. Van Elst*, A. P. C. De Reus*, C. Resch, P. M. Hurks, X. M. H. Moonen, & P. S. Sterkenburg, Dutch Adapt. & Trans.; 1.0 ed.). Publisher. (Original work published 2021). *Shared first authorship translation and adaptation

Time-P

Alderman, I. & Janeslätt, G. (2022). Time-Proxy scale for rating daily time management in adults, 2019 © (D. Van Elst*, A. P. C. De Reus*, C. Resch, P. M. Hurks, X. M. H. Moonen, & P. S. Sterkenburg,

Nederlandse bew. & Vert.; 1.0 editie). Publisher. (Origineel werk gepubliceerd in 2019). *Gedeeld eerste auteurschap vertaling en bewerking

Alderman, I. & Janeslätt, G. (2022). Time-Proxy scale for rating daily time management in adults, 2019 © (D. Van Elst*, A. P. C. De Reus*, C. Resch, P. M. Hurks, X. M. H. Moonen, & P. S. Sterkenburg, Dutch Adapt. & Trans.; 1.0 ed.). Publisher. (Original work published 2019). *Shared first authorship translation and adaptation

KaTid

Alderman, I. & Janeslätt, G. (2022). KaTid-Adult 1.0, kit for assessment of time-processing ability, manual administration 2021 © (D. Van Elst*, A. P. C. De Reus*, C. Resch, P. M. Hurks, E. Van Wingerden, X. M. H. Moonen, & P. S. Sterkenburg, Nederlandse bew. & Vert.; 1.0 editie). Publisher. (Origineel werk gepubliceerd in 2021). *Gedeeld eerste auteurschap vertaling en bewerking

Alderman, I. & Janeslätt, G. (2022). KaTid-Adult 1.0, kit for assessment of time-processing ability, manual administration 2021 © (D. Van Elst*, A. P. C. De Reus*, C. Resch, P. M. Hurks, E. Van Wingerden, X. M. H. Moonen, & P. S. Sterkenburg, Dutch Adapt. & Trans.; 1.0 ed.). Publisher. (Original work published 2021). *Shared first authorship translation and adaptation

Buitenlands bezoek

- Bezoek aan vzw Nektari, Hof van Coolhem & Flegado in België. 23-09-2022. (Veerle Andries, Hannelies Hokke, Altine de Reus & Paula Sterkenburg).
- Werkbezoek vanuit Berlijn (8 professionals: begeleiders & therapeuten) 2 – 5 november 2022.

- Presentaties verzorgd door Alderman, I. & Janeslätt, G. Uit Zweden mbt het project 'Tijd en Tijdsbeleving'.

6. Supervisie, consultatie en werkgroepen

6.1 Gevolgde supervisie / intervisie

- Intervisie groep binnen Bartiméus met betrekking tot het thema Mentaliseren.

6.2 Geboden supervisie en werkbegeleiding 2020

- Supervisie aan orthopedagogen/gz-psychologen m.b.t. gebruik van ITGG Bartiméus.
- Intervisie groep Nederland & Zwitserland m.b.t. diagnostiek van gehechtheidsproblematiek.

6.3 Werkgroepen/werkplaatsen binnen Bartiméus

- Project Preventie van stereotiep en zelfverwondend gedrag – samenwerking met expertisegroep VVB en de Bosschool (Paula Dekkers)
- Boekje Spelen! Boekje voor ouders met tips om te spelen met hun jonge kind met een visuele beperking (Paula Dekkers)
- Dare2Share – Bartiméus, Visio & RCS (Sterkenburg, P.S. vanaf 2020 -).

6.4 Werkgroepen/activiteiten buiten Bartiméus

- Namens Bartiméus - Coördinator Academische Werkplaats Bartiméus – Vrije Universiteit Amsterdam 'Sociale relaties en gehechtheid' (2009 -) (P. Sterkenburg)
- Associated Member of the Scottish Sensory Centre, Edinburgh Scotland (2014 -) (P. Sterkenburg)
- Member of the Network of Europeans on Emotional Development (NEED) (2015 -) (P. Sterkenburg)
- Bestuurslid European Association for Mental Health in Intellectual Disability (EAMHID) (2018 -) (P. Sterkenburg)
- Lecturer at Regionale Instellingen voor Nascholing en Opleiding (RINO) on the topic of Attachment based interventions and Metallization based support. (P. Sterkenburg)
- Names Bartiméus in de klankbordgroep voor het project: 'Signalering van psychische problemen bij mensen met een visuele beperking' (2019-2022). Bartiméus – Robert Coppes Stichting. (P. Sterkenburg)
- Hoofddocent KING voor de opleiding Orthopedagoog Generalist (2021 -). (P. Sterkenburg)

7. M-these / scripties

7.1 M-these scripties 2022

1. Jessie S. Nel. (2022). Adaption of the "Attune and Stimulate" observation instrument for maternal sensitivity to a group of depressed and exposed to trauma, South African mothers. Esme van Rensburg (1ste beoordelaar), Paula Sterkenburg (2de beoordelaar). North West University, South Africa.
2. Iris Boersen. (2022). De Invloed van een Sensitieve Begeleider op de Spanning en het Subjectief Welbevinden van Mensen met een Ernstig Verstandelijke Beperking. Paula Sterkenburg (1ste beoordelaar), Aline Honingh (2de beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.
3. Lucianne Holstege. (2022). Hey Google! Verhoog mijn Welzijn! Onderzoek naar de invloed van een Google Home apparaat bij mensen met een Verstandelijke en Visuele Beperking. Evelien van Wingerden (1ste beoordelaar), Paula Sterkenburg (2de beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.
4. Furkan Gencaslan (2022). Denken over voelen en voelen over denken. Kwalitatief onderzoek naar het mentaliserend vermogen van mensen met een visuele beperking. Paula Sterkenburg (1ste beoordelaars) en Jessica Braakman (Begeleider), Evelien van Wingerden (2de beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.
5. Fleur Janssen (2022). De effectiviteit van de serious game 'Jij & Ik' op stressregulatie en stress-zelfeffectiviteit bij volwassenen met een licht verstandelijke beperking. Suzanne Derks (1ste beoordelaar), Helen Korving (2de beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.
6. Renée Hermans (2022). Serious Game 'Jij & Ik': het effect op de 'Theory of Mind' en de Invloed van emotieherkenning. Suzanne Derks (1ste beoordelaar), Aline Honingh (2de beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.
7. Corlien Kraijenoord (2022). Het effect van de serious game 'Jij en ik' op de ervaren stress van volwassenen met een licht verstandelijke beperking en de invloed van mentaliseren als mediator. Suzanne Derks (1ste beoordelaar), Helen Korving (2^{de}beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.
8. Daniek Leusink (2022). De mate van stress bij mensen met een ernstig meervoudige beperking bekeken vanuit hun sociaal-emotionele ontwikkelingsniveau en het aantal sensitieve gedragingen van de begeleider. Aline Honingh (1ste beoordelaar), Kyra Frederiks (2de beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.
9. Sofie Disselhorst (2022). Fysiologische Stress Meten bij Mensen met een Ernstig Meervoudige Beperking met Behulp van de 'Slimme Sok': Een onderzoek naar de invloed van sensitiviteit van begeleiders en autonomie van cliënten op fysiologische stress van cliënten. Aline Honingh (1ste beoordelaar), Clasiën de Schipper (2de beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.
10. Daniëlle Overweg (2022). De Invloed van Thuisonderwijs Omstandigheden op het Welbevinden van Kinderen en de Modererende Rol van SES tijdens de Lockdown in de COVID-19 Pandemie. Clasiën de Schipper (1ste beoordelaar), Aline Honingh (2de beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.

11. Jamie Treffers. (2022). Fysieke Sensitieve Responsiviteit bij Begeleiders van Individuen met een Ernstige Verstandelijke Beperking. Tanja Doodeman (1stebeoordelaar). Helen Korving (2de beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam
12. Romy van den Broek. (2022). Problemen met Daily Time Management onder mensen met een verstandelijke beperking en de bevordering van ondersteuning door professionals. Evelien van Wingerden (1ste beoordelaar), Clasiën de Schipper (2de beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.
13. Christine Wind (2022). Stimulerende Effecten van Educatieve Ondersteuning op Taalproductie van Peuters. Marina Pool (1ste beoordelaar), Aline Honingh (2de beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.

7.2 B-theses

1. Vera van den Akker (2022). "Dan probeer ik het zelf op te lossen, dan gaat mama me wel helpen, maar dan probeer ik het toch zelf op te lossen" Een kwalitatief onderzoek naar de copingmechanismen van 6 tot 9-jarige brussen van kinderen met een visuele en/of verstandelijke beperking. Agnes Willemen (eerste beoordelaar), Annemieke Witte (tweede beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.
2. Isis de Jong. (2022). Mentaliserende vaardigheden van mensen met een licht verstandelijke beperking in vergelijking met typisch ontwikkelende volwassenen, en de invloed van autistische kenmerken. Suzanne Derks (1ste beoordelaar), Aline Honingh (2de beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.

3. Sanjana Spaander (2022). Welke thema's zijn belangrijk voor het welzijn van broers of zussen van een kind met een verstandelijke beperking? Aline Honingh (eerste beoordelaar), Clasiën de Schipper (tweede beoordelaar). Vrije Universiteit Amsterdam.
4. Mark Veldt (2022). Project robot Bart, Vrije Universiteit (begeleiding van Paula Sterkenburg)

7.3 Opponent / promotiecommissie / Beoordelingscommissie PhD

Stacey Alexander (mei 2022). Building Better Futures for Children With a Disability or Developmental Delay: An Attachment-Focussed Early Childhood Intervention Framework (P.S. Sterkenburg – beoordelingscommissie).

8. Overige activiteiten

Databases / registers / richtlijnen:

- Messemaker - Veerman, L.K.M., Willemen, A. M., Derks, S.D.M., & Sterkenburg, P.S. (2022, November 29). *Self-reported support needs and available support resources for siblings (6-12 years) of children with intellectual disability and/or visual impairment in the Netherlands and Belgium: do they match?*. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/VUP3B>
- Messemaker - Veerman, L.K.M. & Sterkenburg, P.S. (2022, May 23). *Effectiveness of the Serious Game 'Broodles' for Siblings of Children With Visual Impairment and/or Intellectual Disability*. Identifier: NCT05376007. <https://clinicaltrials.gov/ct2/show/study/NCT05376007>

Andere activiteiten:

1. Stand tijdens Kangoeroebeurs België 11-12 maart 2022 (Veerle Andries, Helen Korving, Linda Messemaker-Veerman)
2. Gast college 28-03-2022. Mensen met een visuele of visuele en verstandelijke beperking. College Erasmus Universiteit. (Yvonne Kruithof).
3. Jurylid van de 'Prof. dr. Anton Došen' prijs – uitreiking op dinsdag 8 maart 2022 (Paula Sterkenburg)
4. Registratie als MBT-Basistherapeut in het MBT register (Paula Sterkenburg). <http://www.register-mbt.nl/register/>
5. Stand tijdens Familiedag ZeldSamen 17 september 2022 (Linda Messemaker-Veerman)

6. Stand tijdens Magenta 'Brus Bewust' inspiratie-avonden 12 oktober (Geel, BE) en 16 november (Gent, BE) 2022 (Linda Messemaker-Veerman, Dide Kunst, Veerle Andries)
7. Stand tijdens de VEINEDagen 11-12 november 2022 (Jessica Braakman, Yvonne Kruithof, Linda Messemaker-Veerman, Helen Korving, Kyra Frederiks, Paula Dekkers-Verbon).
8. Stand tijdens 'Kick-off bijeenkomst' Academische werkplaats 'Sociale Relaties en Gehechtheid' en Odion met onderzoeksproject 'Tijd en tijdsbeleving' 9 juni 2022 (Debora van Elst, Altine de Reus).

Uitbreiding samenwerking

- Fontys Hogeschool: Kyra Frederiks & Manon Peeters-Schaap. Doorontwikkeling van de 'slimme sok' en onderzoek naar toepassing bij mensen met dementie.
- Hogeschool Utrecht: Evelien van Wingerden, Hannelies Hokke. 1ste jaars. Ontwikkeling van Mindfulness App voor mensen met een visuele-en-verstandelijke beperking
- ROC Amsterdam:
  - Suzanne Derks, Helen Korving & Peter Wurschy; Betrokkenheid van studenten bij de twee projecten: serious game 'jij en ik' en EMB pijn app.
  - Veerle Andries, Paula Sterkenburg, Flip Derks, Ron Doets, Helena Schuengel, & Marcel Heunks. Betrokkenheid van studenten bij VR-mentaliseren project.

- NOVA college: Suzanne Derks, Tanja Doodeman, Helen Korving, Jessica Braakman, Veerle Andries & Majsja Onderwater. Betrokkenheid van studenten bij de projecten.
- Rijks Universiteit Groningen, NIVEL: Paula Sterkenburg, Paula Dekkers-Verbon & Katja Taxis. Mentaliseren bevorderen bij Apothekers: preventie van gedragsproblemen en verbetering van zorg.
- Maastricht Universiteit: samenwerking met Christine Resch en Petra Hurks. Psychometrische evaluatie van de KaTid-Y-NL (ABBAS-fonds). Debora van Elst en Altine de Reus, Paula Sterkenburg, Xavier Moonen, & Evelien van Wingerden als onderdeel van het research consortium.

Implementatie

VIPP-V implementatieplan van ZonMw-Inzicht en uitgevoerd en afgerond

Gedurende alle projecten zijn ervaringsdeskundigen direct actief betrokken. Het is geen project maar wel een actieve aandachtspunt voor alle lopende projecten.

9. Bijzondere leerstoel

9.1 Boeken

1. Sterkenburg, P.S., Meddeler-Polman, B., & Schrijver, J. (2022). Attachment in Practice: Workbook for everyone involved in the education and care of children and adults with a visual-and-intellectual or intellectual disability. Bartiméus, Zeist.
2. Sterkenburg, P.S., Meddeler-Polman, B., & Schrijver, J. (2022 2de druk). Gehechtheid in de praktijk: Werkboek voor iedereen die betrokken is bij de opvoeding van en zorg voor kinderen en volwassenen met een visuele-en-verstandelijke of verstandelijke beperking. Bartiméus, Zeist.

Gehechtheid in de praktijk

Werkboek voor iedereen die betrokken is bij de opvoeding van en zorg voor kinderen en volwassenen met een visuele-en-verstandelijke of verstandelijke beperking

10. Tot slot

In dit document heeft u de (wetenschappelijke) inspanning kunnen lezen van de Academische Werkplaats 'Sociale relaties en gehechtheid' in 2022. Alle activiteiten zijn en worden ontwikkeld om de kwaliteit van leven voor mensen met een visuele of visuele-en-verstandelijke beperking te vergroten. Bartiméus richt

zich hierbij alleen op de combinatie van deze beperkingen. De samenwerking is er echter ook op gericht om alle kennis breder binnen de zorg voor mensen met beperkingen (verstandelijke of zintuiglijke beperkingen) en het onderwijs te verspreiden.

10.1 Vermelde organisaties

Naam	Omschrijving
ASVZ	Diagnostiek, behandeling en begeleiding van mensen met een verstandelijke beperking
Bartiméus Academie	Deskundigheidsbevordering van professionals in zorg en onderwijs rondom een groot aantal thema's.
Ben Sajet Centrum	Brengt onderzoekers, professionals en opleiders bij elkaar om het leven van kwetsbare mensen te verbeteren.
Cordaan	Helpt iedereen die verpleging, verzorging, begeleiding en/of ondersteuning nodig heeft.
Gewoon Bijzonder	Nationaal Programma Gehandicapten, voor betere zorg en ondersteuning voor mensen met een verstandelijke of meervoudige beperking, of niet-aangeboren hersenletsel (Regie ZonMw).
Hogeschool van Amsterdam	
Iipse de Bruggen	Biedt zorg aan verstandelijk- en meervoudig gehandicapten in Zuid-Holland.
Metropolisfilm	Vervaardigt documentaires in opdracht en als autonome projecten.
ODION	Biedt zorg aan mensen met een verstandelijke beperking in Noord-Holland.
Ons Tweede Thuis (OTT)	Werkt samen aan een goed leven. Voor mensen met verstandelijke beperking, niet-aangeboren hersenletsel of autisme.

Naam	Omschrijving
Prader-Willi Fonds	Financiert wetenschappelijk onderzoek op het gebied van het Prader-Willi syndroom en activiteiten die de beschikbare kennis bundelen en uitdragen.
RINO Utrecht	Biedt opleidingen, cursussen en trainingen (ook incompany en maatwerk) voor de geestelijke gezondheidszorg en aanverwante sectoren.
ROC Amsterdam	Biedt MBO opleiding
Tanja Sappok Berlijn	Behandelcentrum voor mensen met een verstandelijke beperking
TU/e, Technische Universiteit Eindhoven	Department of Industrial Design
Twentse Zorgcentra	Wonen, dagbesteding en ambulante begeleiding en behandeling voor mensen met een verstandelijke beperking.
Bartimeus Fonds	Maakt zich sterk voor blinde en slechtziende mensen door geld in te zamelen en bewustwording in de samenleving te creëren.
Vilans, Kennisplein	Verbetering wonen, welzijn en zorg voor ouderen door innovatieve instrumenten en aanpakken beschikbaar te maken.
VIVIS, Vereniging van Instellingen voor mensen met een Visuele beperking	Werkt aan kwalitatief hoogwaardige, passende zorg- en dienstverlening voor mensen met een visuele beperking en eventueel bijkomende beperkingen.
Vrije Universiteit Amsterdam	Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen, Afdeling ontwikkelingspedagogiek.
ZonMw	Financiert gezondheidsonderzoek én stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis om daarmee de zorg en gezondheid te verbeteren.

11 Samenwerking

11.1 De academische werkplaats 'Sociale Relaties en Gehechtheid' is in 2018 aangesloten bij de Associatie van Academische Werkplaatsen in de Langdurige zorg.

AWVB
verstaan en verbinden

- * Academische Werkplaats Leven met een verstandelijke beperking

- * Academische Werkplaats Sterker op eigen benen

- * Academische Werkplaats GOUD

- * Academische Werkplaats 's Heeren Loo - VU

- * Academische Werkplaats EMB

- * Academische Werkplaats Sociale Relaties en Gehechtheid

11.2 Samenwerking

In 2022 is de samenwerking met Ons Tweede Thuis geformaliseerd door het ondertekenen van een samenwerkingsovereenkomst.

In 2022 is ook een intentie tot samenwerking is getekend met Odion tijdens een 'Kick-off bijeenkomst'.

11.3 Financiële steun

Financiële steun voor de bijzondere leerstoel is ontvangen van Bartimeus Fonds

Bartiméus: fonds

Financiële steun voor de academische werkplaats is ontvangen van: ZonMW Academische Werkplaatsen Verstandelijke Beperkingen in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

